

QUÈ CAL SABER?

ONOMATOPEIES (II)

Els mots que s'empren per denominar les veus dels animals són moltes vegades onomatopeies dels sons que emeten. La convivència tradicional dels humans amb mamífers com ara gossos, gats, bous, porcs, conills i cabres, principalment, ha permès que sapiguem distingir l'estat d'ànim de l'animal segons quina sigui la veu que emet en un moment determinat. Per això no és estrany que la llengua sigui rica en paraules que ens indiquen les veus d'aquests animals, mentre que, per exemple, de l'ós diem, senzillament, que **esbramega** (fa **esbramecs**) i del lleó, que **rugeix** (fa **rugits**). Repassem les veus que emeten el **gos** i el **gat**, ambdós molt freqüents a les llars.

El **lladruc** o **lladrament** és el crit curt, fort i explosiu que emet el gos quan **lladra** o **jaupa** (i també quan **borda**), i se sol indicar també amb l'onomatopeia **bub-bub**. Quan un **ca** mostra dolor sobtat o impaciència **grinyola** (és a dir, fa un **grinyol** o **guinyol**, respectivament), i l'onomatopeia del so que emet és el **nyec**. El **gos** ha estat emprat tradicionalment per a la caça; en el curs d'aquesta activitat, pot **clapir** o **glapir** ('fer **lladrucs** aguts i penetrants') en descobrir una possible peça. Si un caçador erra el tret i fereix el **ca**, és probable que aquest animal emeti un **nyic**. Si el crit del gos és prolongat i planyívol, diem que **udola**, **ganyola** o **ulula** (fa **udols**, **ganyols** o **ululacions**, respectivament). Algunes d'aquestes veus poden aplicar-se a altres animals que emeten sons semblants. Així, una oca pot **nyequerjar**, un llop o un **xacal** poden **udolar** i un **porc** pot emetre **nyics** en ésser encaçat.

El **gat**, tot i haver esdevingut un animal de companyia molt freqüent, és molt més independent que el **gos**; va molt més a la seva. Potser per això no hi ha tants noms per a les seves veus. El **gat miola**, ja que el so que emet normalment és el **miol**, que se sol indicar també amb l'onomatopeia **mèu**, la qual designa així mateix el nom del so. Si s'enfurisma o pren mal, mostra l'enuig o el dolor sobtat amb un **marrameu**, **marramau** o **remeulo**. Si el moix se sent satisfet, és molt probable que se'ns apropi **rumrumejant** (és a dir, fent un **ronquet** de satisfacció), que se sol indicar també amb l'onomatopeia **rum-rum**.

Comissió de Lexicografia de la Societat Catalana de Biologia

Amb la col·laboració del TERMCAT